

**Мавзу: Ишлаб чиқариш
санитарияси ва гигиенасининг
меъёрлари**

Режа:

1.

• Ишлаб чиқариш санитарияси ва гигиенаси тўғрисида тушунча

2.

• Ишлаб чиқариш санитариясининг мақсади ва вазифалари.

3.

• Ишлаб чиқариш объектларига қўйиладиган умумий санитар талаблар

Ишлаб чиқариш санитарияси- ишчиларга зарарли ишлаб чиқариш омиларини таъсирини олдини олувчи воситалар, санитарик-техник гигиеник ва ташкилий тадбирлар тизимидир.

Ишлаб чиқариш санитариясининг вазифаси - ишлаб чиқаришда зарарли омилларнинг рухсат этилган даражаси асосида соғлом ва хавфсиз меҳнат шароитини яратишдан иборатдир.

Меҳнат гигиенаси қуйидагиларни таъминлайди

Қулай меҳнат
шароитини

Юқори
меҳнат
унумдорлигини

Касбий
касалланиш ва
жарохатланишни

Ишлаб чиқаришда инсонга таъсир қиладиган зарарли омилларнинг турлари

Ҳаво муҳитининг номақбул кўрсаткичлари

Ишлаб чиқаришдаги зарарли ва захарли омиллар

Иш ўринларида ёритилганликнинг етишмаслиги

Иш ўрнидаги шовқин ва титраш

Ишлаб чиқариш хоналарида ва иш ўринларида санитария меъёрларини баҳолаш усуллари

- 1. Лаборатория усули;**
- 2. Экспресс усули;**
- 3. Индикатор (солиштирма) усули.**

Меҳнат шароитларининг классификацияси

**1-синф - Оптимал
меҳнат
шароитлари**

Ходимнинг соғлиғи ва ҳаётий фаолиятига зарар етказмасдан меҳнат фаолияти билан шуғулланиш имконини беради. Ишлаб чиқариш омиллари унинг ишлашига салбий таъсир кўрсатмайди.

**2-синф - Рухсат
этиладиган меҳнат
шароитлари**

Иш ўринларида зарарли ёки хавфли моддаларнинг таъсири мавжуд меъёрлардан ошмайди ва ходимларнинг соғлиғига нисбатан кам таъсир кўрсатади.

Меҳнат шароитларининг классификацияси

**3-синф - зарарли
меҳнат
шароитлари**

Ишлаб чиқариш омиллариининг таъсири натижасида ишчи соғлиғида барқарор ўзгаришлар юз бериши мумкин, узоқ муддатли иш пайтида касбий касалликларнинг ёки жароҳатланишларга олиб келади.

**4-синф – ўта
хавфли
(экстремал) меҳнат
шароитлари**

Иш вақи давомида ишчининг соғлиғига жиддий хавф соладиган меҳнат шароитлари. Бунда ходим қисқа вақт давомида хавфли омиллар таъсирига тушиш эҳтимоли юқори бўлади. касалликлар хавфи ортади

Ишлаб чиқариш объектларига қўйиладиган умумий санитар талаблар

Битта ишчига энг камида 15 м^3 ҳажм;

Битта ишчига энг камида $4,5 \text{ м}^2$ юза;

Хоналарининг энг кам баландлиги $3,2 \text{ м}$;

Транспорт-омборхона хўжалигининг энг кам баландлиги $3,5-4,5 \text{ м}$;

Одам юрадиган йўлак кенлиги $0,3-1,5 \text{ м}$;

Дам олиш хоналари 1 кишига $0,2 \text{ м}^2$;

Дам олиш хоналари энг ками 18 м^2 дан кичик эмас.

Ишлаб чиқаришдаги санитар ва гигиеник воситаларга қўйиладиган талаблар

■ Хожатхона	1/18
■ Сув крани	1/8
■ Душ	1/30
■ Гигиеник кабина (қизлар учун)	1/50
■ Ёритилганлик	70-100 лк
■ Шовқин	45 дБ
■ Ҳаво алмашиши	1- 1,5 марта / соат
■ Титраш	75-90 Гц
■ Аммиак	20 мг/м ³

Назорат саволлари

1. Микроиклим кўрсаткичлари қандай катталиклар билан характерланади?
2. Терморегуляция жараёни нима ва унинг қанақа турлари мавжуд?
3. Инсон танасидан атрофга иссиқлик узатишнинг қанақа турлари бор?
4. Микроиклим кўрсаткичларини меъёрлашда иш оғирлиги қанақа аҳамиятга эга?
5. Микроиклим кўрсаткичлари қанақа меъёрланади?
6. Ҳаво босими қандай асбоблар билан ўлчанади?
7. Ҳаво температураси қандай асбоблар ва услубда ўлчанади?
8. Ҳаво ҳаракат тезлиги қандай асбоблар билан ўлчанади?
9. Ҳавонинг абсолют, максимал ва нисбий намликлари нима?
10. Нисбий намлик қанақа усуллар ва асбоблар билан аниқланади?